

**BOSHLANG'ICH SINFLARDA YANGI PED TEXNOLOGIYALAR VA
INAVATSION METODLARDAN FOYDALANISH VA O'QITISH
METODIKASI**

Nazarova Gulmira Nabijonovna
Yashnobod tumani 204-maktabning
Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi

Annotation: The article provides information on the use of modern innovative methods and their types in teaching primary school students. They also talked about their importance today

Keywords: education, innovation, teaching, modern, method

Bugungi kunda pedagogik nazariyadan tashqari zamonaviy pedagogik amaliyot jarayonlarida innovatsion metodlardan foydalanish zamon talabi darajasiga globallashti. Ta'lim jarayonida yangidan yangi metodarni qo'llash hozirgi kundagi o'quvchilarni boshlang'ich ta'limning obyektlaridan biriga aylandi. Innovatsion faoliyat davlat siyosati darajasiga ko'tarilib, hukumatimizning 2020-yil 7-aprelda qabul qilingan “Innovatsion faoliyat to'g'risida” O'zbekiston Respublikasining qonuni, “2022-2026 yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi Prezident Farmoni qabul qilindi. Shuningdek O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi Qonuni va “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”ga asosan zamonaviy ta'limning ilg'or metodlaridan foydalanish boshlang'ich sinflarda ta'lim oluvchi o'quvchilarning ilmiy ko'nikmalarini oshirishda asosiy me'zon sifatida qabul qilingan.

Ta'lim jarayonida ilg'or pedagogik texnologiyalarni faol qo'llash, ta'lim samaradorligini oshirish, tahlil qilish va amaliyotga joriy etish bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir. Boshlang'ich ta'lim umumta'lim maktablarining bosh bo'g'ini bo'lgani sababli ana shu jarayonda o'quvchi shaxsining mukammal rivojlanib borishiga ko'proq e'tibor berish lozim. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mas'uliyatlari cheksizdir. Ular maktab ostonasiga endigina qadam qo'ygan o'quvchilarni maktab hayotiga ko'niktirib, zamonaviy bilim olishlariga yo'l ochib beradilar. Bolalarning o'qishga munosabatlari, aqliy salohiyatlari ana shu davrda shakllanadi. Bu ham boshlang'ich sinf o'qituvchilarining vazifasi mas'uliyatli ekanligini ko'rsatadi. Pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan darslar tashkiliy usullari, o'tkazish metodlariga ko'ra o'quvchi ehtiyojiga mos tushishi kerak. Chunki bunday darslar bola ruhiyatiga yaqinroq bo'ladi. Ta'lim tizimida innovatsion deyilganda, ta'lim maqsadi va mazmuniga yangilik kiritish, yangicha yondashish, pedagog va talabaning hamkorligidagi faoliyatini tashkil etish, pedagogik

texnologiyalarni takomillashtirish jarayoni, ta’limning uslub, shakl va vositalarining majmuasi tushuniladi. Bugungi kunda “O’quvchilarni imtihonni bir xil eski uslubda o’tkazish uchun o’quv dasturini o’qishga majburlashdan ko’ra, turli xil yangi va innovatsion g’oyalarni qo’llash orqali ularning aqliy xulq-atvorini oshirishga ko’proq e’tibor qaratadigan o’qitish usuli oddiy so’z bilan aytganda, zamonaviy o’qitish metodlaridir”.

Amaldagi usullar yangi avlod talabalari bilan unchalik samarali ishlamaydi. Standartlashtirilgan ta’lim bolaning individual fazilatlarini va ijodiy o’sishga bo’lgan ehtiyojni hisobga olmaydi. Eski usullar bilan hal qilib bo’lmaydigan qator muammolarga qaramay, innovatsiyalarni joriy etishda qiyinchiliklar mavjud. O’qituvchi tushunishi kerakki, innovatsion usullarni joriy etish nafaqat o’quvchilarga materialni yanada samarali o’zlashtirishga yordam beradi, balki ularning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi. Lekin bu o’qituvchining o’z intellektual va ijodiy salohiyatini ro’yobga chiqarishiga ham yordam beradi. Biz zamonaviy o’qitish usuli deb atagan yangi o’qitish usuli ko’proq amaliy faoliyatga asoslangan bo’lib, o’quvchining ongini markazlashtiradi va bu ularni o’rganish jarayoniga to’liq jalb qiladi. Zamonaviy o’qitish usulida o’quv dasturini o’qitish va rejalashtirish o’quvchini asosiy maqsad sifatida ushlab turish bilan amalga oshiriladi. So’nggi yillarda fan va texnika sohasidagi bilimlar ko’lami keskin oshdi, insonning fan va texnika sohasidagi yangi bilimlarga moslashish qobiliyati ham oshdi. Shunday qilib, turli sohalarning noma’lum va ochilmagan sohalarni o’rganish uchun innovatsion va ijodiy aqllarga katta ehtiyoj bor. Zamonaviy dunyo va bilimga asoslangan texnologiya davriga dosh berish uchun zamonaviy usullarni qo’llash rivojlangan dunyoda kuchli bo’lishning yagona vositasidir. Zamonaviy o’qitish, shubhasiz, zamon talabidir, chunki uning zamonaviy davrda dolzarbligi. Ilm-fan va texnika sohasidagi inqilob rivojlanish yo’lida yuzaga keladigan har qanday holatlarni hal qilish uchun buyuk g’oyalar va keng qamrovli harakatlarni talab qiladi. Buning barchasi buyuk o’quvchilarning kichik yelkalarida. Demak, talabalarga nafaqat bilim berish, balki ularning malakasini oshirish juda muhim.

Turli xil o’qitish usullarini batafsil o’rganib chiqqandan so’ng, biz qaysi pedagogik o’qitish usuli yaxshiroq ekanligini ayta olmaymiz! An’anaviy o’qitish usullari ham, zamonaviy o’qitish usullari ham o’zining ijobiy va salbiy tomonlariga ega. Ular o’xshash, ammo bir-biridan farq qiladi. Zamonaviy o’qitish usullarining afzalliklari uning asosi sifatida an’anaviy o’qitish usullarini hisobga olishi va o’quvchilar yangilarini o’z ichiga olgan holda uni butunlay e’tibordan chetda qoldirmasliklari kerak. Biroq, zamonaviy o’qitish usullari hozirgi asrga atrof-muhit va muhit bilan engish uchun mos keladi. Innovatsion ta’lim texnologiyasi - o’qitishning innovatsion usullaridan foydalanishga asoslangan ta’lim texnologiyasi. Pedagogika fanida innovatsion ta’lim texnikasining uch turi shartli ravishda ajralib turadi: o’quv

jarayonini yoki uning muhim qismini qayta tashkil etishni talab qiladigan radikal, birlashtirilgan, bir nechta ma’lum elementlarni, uslublarni yoki usullarni birlashtiradigan, shuningdek, modifikatsiya qiluvchi yaxshilashni maqsad qilgan. ularni sezilarli darajada o’zgartirmasdan klassik usullar. Agar ularning mazmun tomonini tahlil qiladigan bo’lsak, bu texnologiyalar o’quvchilarning kasbiy faoliyatni tushunishga ijodiy yondashishini shakllantirishga, fikrlash mustaqilligini, muayyan vaziyatda maqbul qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradigan faol o’qitish usullariga asoslanganligini ta’kidlash mumkin. Quyidagi o’qitish usublari sizning sinfingizni o’zgartiradi. Talabalaringiz uchun o’zgaruvchan ta’lim tajribasini yaratish uchun iloji boricha ko’proq integratsiya qiling.

Qaytarilgan sinf

Keling, eng mashhur zamonaviy o’qitish texnikasidan boshlaylik. An ‘anaviy o’qitish usullari o’quvchilarni birinchi navbatda sinfda fan bilan tanishtirishni, keyin uyda mustaqil ravishda o’qishni ko’rsatadi. O’zgartirilgan sinfda o’quvchilar birinchi navbatda mavzuni mustaqil o’rganadilar, so’ngra savollarni hal qilish va hamkorlikdagi loyiha yoki mavzu doirasiga mos keladigan boshqa faoliyat bilan mashq qilish uchun sinfga kelishadi.

Bu usul talabalarga faol rol o’ynashga va o’z o’rganishlarida ko’proq avtonomiyani rivojlantirishga yordam beradi. O’qituvchiga tayanib, ularni mavzu bilan tanishtirish va ular uchun barcha og’ir ishlarni bajarish o’rniga, o’quvchilar o’zlarining o’qituvchisiga aylanadilar!

Fikrlashga asoslangan ta’lim loyihani tugatgandan so’ng o’z-o’zini aks ettirish shaklida ham bo’lishi mumkin. O’qituvchi o’quvchilarni metodologiyasida nima to’g’ri va nima noto’g’ri bo’lganini va buning o’rniga nima qilishlari mumkinligini aniqlashga taklif qiladi. Ushbu o’qitish strategiyasi tanqidiy fikrlash, analitik fikrlash qobiliyatlari va o’z-o’zini anglashni kuchaytiradi.

Kompetensiyaga asoslangan ta’lim

Kompetensiyaga asoslangan ta’lim boshqa usullar bilan birgalikda qo’llanilishi ham mumkin. Kompetensiyaga asoslangan ta’limda o’qituvchilar o’quvchining o’zi xohlagan o’quv maqsadlariga erishganligini va yanada ilg’or qiyinchilik darajasiga o’tishga yaroqliligini tasdiqlash uchun o’quvchilarni baholash va amaliy loyihalardan foydalanadilar. Qobiliyatga asoslangan ta’lim, sukut bo’yicha, shaxsiylashtirilgan. Kurs dasturi oldindan belgilanmagan; u talabaning faoliyatiga qarab doimiy ravishda sozlanadi. Kompetensiyaga asoslangan ta’lim chuqur o’rganishni qo’llab-quvvatlaydi -o’quvchini baholash o’quvchi faktlarni eslab qolganligini emas, balki o’z bilimlarini amalda qo’llay olishini o’lchamaydi.

Mustaqil ta’lim

Mustaqil ta’lim jarayonida talabalar nimani o’rganishlari va o’zlarini qanday baholashni o’rganishdan tortib, o’z bilimlarini to’liq nazorat qiladilar. O’qituvchi bu jarayonning bir qismi bo’lishi mumkin, ammo ularning roli fasilitator roliga o’zgaradi. Ular o’quvchiga o’quv materialini berib, ularning yutuqlari haqida fikr-mulohazalarini berib, uni qo’llab-quvvatlashlari mumkin. Mustaqil ta’lim imkon qadar shaxsiylashtirilgan va moslashuvchan. Bu o’quvchilarga to’liq avtonomiya va erkinlik beradi. Boshqa tomondan, u ko’pincha javobgarlikka ega emas va u bilan o’tish uchun katta motivatsiyani talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduqodirov A.A., Begmatova N.X. Ta’lim muassasalarida multimedia texnologiyasidan foydalanish uslubiyoti (Uslubiy qo’llanma)- Qarshi: 2011.
2. Tolipov O.,, Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. - T.:Fan 2006
3. Babayeva D. Nutq o’stirish nazariyasi va metodikasi. TDPU. 2018.
4. <https://cyberleninka.ru/article/n/boshlang-ich-ta-limda-innovatsion-texn>
5. <https://www.learnworlds.com/>
6. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(1/2), 92-96.
7. Аслонов И. (2022) «Бобурнома» бадийий - психологик тасвир муаммоси объекти сифатида. *О’zМУ xabarlar*. Toshkent - 2022. №1/5.